

Kleine stappen naar mechanisch onkruidbeheer

Ook op sportvelden moeten we het straks stellen zonder chemische onkruidbestrijdingsmiddelen. Het beste onkruidbeheer, is voorkomen dat het groeit. Daarvoor heb je een gezonde grasmat nodig en dat vraagt om meer bewerkingen. Om de kosten in de hand te houden zoeken sportveldbeheerders slimme oplossingen.

In 2009 bekeek Tuin en Park Techniek de 'Schijndelse methode'. Gemeente Schijndel past sinds 1994 geen chemische onkruidbestrijdingen meer toe op de sportvelden. Een van de belangrijkste machines

van de Schijndelse sportveldbeheerders is de Amazone Grasshopper-klepelmaaier. Daarmee kun je de graszoden ultra kort maaien of zelfs 'scalperen' – maaifrezen zou je kunnen zeggen. Vijf jaar later is het aantal

gemeenten dat liever geen chemie meer inzet op de sportvelden gegroeid. En straks is het simpelweg niet meer toegestaan om onkruid chemisch te bestrijden, enkele uitzonderingen (misschien) daargelaten. Aannemers en sportveldbeheerders moeten een strategie ontwikkelen om sportvelden chemievrij en betaalbaar te beheren. Een gezonde grasmat blijkt een belangrijk wapen tegen onkruid.

In Schijndel leidde één en ander tot vroeg in het voorjaar beginnen met ultra kort maaien met de Grasshopper – een behandeling die in het seizoen een keer of vijf wordt herhaald. Op die manier worden ondiep wortelende onkruiden en grassen uit de mat gekamd. Voor dat doel wordt de klepelbak voor de helft voorzien van maaiklepelmesses en voor de andere helft van verticuteermessen. De verticuteermessen corrigeren het 'dichtsmeren' van de bodem door de klepels. Door de bewerking worden oneffenheden weggevoerd en blijft het veld vlak. Dressen gebeurt dan ook minimaal. Volgens Wim Bekkers, beleidsmedewerker bij Gemeente Schijndel, zorgt het jaarrond ultra kort maaien voor een sterke grasmat. Bij het jaarlijkse grote onderhoud wordt na het ultra kort maaien de grasmat doorgezaaid. En na opkomst volgt opnieuw een ultra korte maaibeurt, maar net iets minder diep. Zo ontstaat snel een dichte grasmat.

Afgelopen seizoen experimenteerde Schijndel op een sportcomplex met robotmaaiers. Die maaien de velden driemaal per week – behalve in de weken waarin ultra kort wordt gemaaid. De eerste ervaring is dat driemaal per week maaien zorgt voor kleinere snippers die sneller verteren. En dat draagt weer bij aan een beter en steviger grasbestand. Gedwongen door tijdsdruk greep de gemeente in 2013 voor het eerst in bijna 20 jaar weer chemisch in op enkele velden. De beheerder was niet tevreden over de grasmat en wilde snel resultaat. "Achteraf jammer", vindt Bekkers. "Als we meer tijd hadden gekregen, hadden we de reparatie ook mechanisch kunnen uitvoeren."

Straffer en vaker

"Straf verticuteren draagt bij aan een gezonde grasmat", stelt Jan-Willem Kraaijeveld van GKB. GKB is groenaannemer en beheert

De gemeente Schijndel maait de sportvelden ultra kort met een Amazone Grasshopper. Het maaifrezen zorgt er tevens voor dat velden vlak blijven. Dressen is minder vaak nodig.

Het affrezen van de top laag in het kader van de 'Dutch method' is goed te combineren met eco-dressen waarbij de grond die vrijkomt bij het beluchten op het veld blijft.

Engelen Groen Uden liet Redexim een machine bouwen die belucht met twee rijen snijdende schijven. Zo worden ook nog niet volgroeide zoden gesneden en belucht.

sportvelden, maar fabriceert ook een totaalpakket aan machines voor onderhoud aan kunst- en natuurvelden. GKB ziet drie ontwikkelingen bij de zoektocht naar chemievrij onkruidbeheer. Ten eerste vaker en intensief verticuteren, dus met de GKB Vstrong-verticuteermachine. De rotor van deze machine draait tegen de rijrichting in. De volgende stap is de 'Dutch method'. Met een GKB Combinator of Koro by Imants Fieldtopmaker wordt het veld bijna 'zwart' gefreesd. De machine wordt zo afgesteld dat de gezonde grassen tot de kroonwortels worden afgefreesd. Grassen en onkruiden die minder diep wortelen, worden volledig uit de top laag gefreesd. "Doordat de Combinator voor en achter op een rol loopt, is de freesdiepte zeer nauwkeurig in te stellen", zegt Kraaijeveld. Na doorzaaien heb je, afhankelijk van het seizoen, na zo'n zes weken weer een bespeelbaar veld. Deze bewerking, die niet elk jaar uitgevoerd hoeft te worden, laat zich goed combineren met eco-dressen.

Eco-dressen

En dat is dan ook de derde ontwikkeling die GKB ziet: de combinatie van beluchten en dressen, ofwel: eco-dressen. Door de uit de bodem gefreesde grond weer op dezelfde plaats te gebruiken als dressing, worden onkruidzaden niet versleept en er worden ook geen onkruidzaden van buiten op het veld gebracht. De GKB Ecodresser belucht met voorsnijd-schijven, freesmessen, gevolgd door vaste koutermessen. Met hoge snelheid werken de kouters de grond op een transportband. De band transporteert de grond naar de stenenzeef waarna het over de volle breedte van de

machine wordt verdeeld over de zode. De grond gevlokt op het veld laten vallen of verzamelen is ook mogelijk met de GKB Ecodresser.

Verticuteren, wiedegeen en snijden

Engelen Groen Uden beheert sinds 2010 de sportvelden in de gemeente Oss chemievrij. Bij Engelen is het driemaal per jaar verticuteren met een GKB Vstrong een belangrijke extra actie. Dat gebeurt vroeg in het voorjaar, voor het grote onderhoud tegen de zomer en laat in het najaar. Engelen koos voor de Vstrong omdat die intensief verticuteert, maar ook omdat het opvegen van de resten in een tweede werkgang moet gebeuren. "Als de verticuteerresten even op het veld hebben gelegen, zuig je veel minder zand mee", zegt Stephan Marcusse, directeur van Engelen Groen Uden. Daarnaast worden de sportvelden ook regelmatig bewerkt met de wiedege om kiemende onkruiden uit de zoden te harken. Het grote onderhoud in de zomer bestaat uit intensief verticuteren, maaifrezen en afzuigen in één werkgang met een Omarv of Grasshopper, gevolgd door eco-dressen. Daarna wordt de opgebrachte grond met een sleep geëgaliseerd. Eventueel volgt dan nog een bewerking met een beluchtingsmachine om diepere verdichtingen te corrigeren. Doorzaaien gebeurt vervolgens met een Vredo met een zaai afstand van 3,5 cm. Deze machine snijdt door de beworteling en het bestaande gras. Er is een voordeel te behalen als het droog is voorafgaand aan het groot onderhoud. Dan sterft het straatgras al af." Kort na het groot onderhoud moet er bij voorkeur opnieuw geverticuteerd worden. Marcus-

se: "Dat gaat niet als de zode nog niet op volle sterkte is. Dan haal je niet alleen het onkruid, maar ook het goede gras uit de bodem."

Engelen ontwikkelde met Redexim de Verti-Knife. Die is 2,5 meter breed en heeft twee rijen met schijven op 7 cm van elkaar die daardoor op een afstand van 3,5 cm de zoden snijden. Zo wordt eenzelfde snijdend effect bereikt als met de Vredo, maar dan dieper en heftiger. Het zware frame van de Verti-Knife duwt de schijven de bodem in.

Logistiek

Chemievrije onkruidbestrijding van sportvelden vraagt dus veel extra bewerkingen. Drie keer verticuteren, extra beluchten, extra doorzaaien, wiedegeen en snijden bijvoorbeeld. Die extra bewerkingen kosten meer geld en de budgetten voor onderhoud groeien vaak niet mee met de wensen van de gemeente. "Door onze bedrijfsomvang, veel velden in een niet te groot werkgebied en het grote aandeel van sportveldbeheer binnen onze onderneming, kunnen we dat zo organiseren", verklaart Marcusse. "We proberen onze werkzaamheden zo af te stemmen dat we het werk op de sportvelden voorrang kunnen geven. Zo werken we zoveel mogelijk onder ideale omstandigheden." Beleidsmedewerker Bekkers onderstreept het belang van een goede logistiek: "Je moet weten wat het optimale moment is voor een bewerking en je moet dat moment ook benutten. Als het bijvoorbeeld gaat regenen bij het ultra kort maaien, of erger nog, als de zon op de velden staat te branden, stoppen we ermee." ■